

FIGYELEM!

Az előadó a szöveget a helyi viszonyoknak megfelelően módosítsa, bővítse, helyi példákkal egészítse ki.

Pulykatenyésztés

(Diafilm-szöveg.)

1. kép

A pulykatenyésztés hazánkban igen nagy múltra tekint vissza. Évtizedekkel ezelőtt a magyar pulykahús egész Európában keresett cikk volt.

2. kép

Az utóbbi években — a felszabadulást követő néhány éves visszaesés után — ismét fellendülőben van a pulykatenyésztés. Különösen állami gazdaságaink, termelészövetkezeteink végeznek jó munkát abban, hogy újra híressé és versenyképesse tegyék a magyar pulykát.

3. kép

A pulykák — megfelelő tartás és takarmányozás esetén — rendkívül gyorsan fejlődnek és aránylag rövid idő alatt nagytömegű, értékes húst szolgáltatnak.

4. kép

A pulykatenyésztés jövedelmezőségét nagyban fokozza az a körülmény, hogy a pulykák — kedvező esetben — táplálékuk igen jelentős részét a legelőn szedhetik össze. Tavasztól késő őszig csapatokban járják a határt, és nemcsak a közeli, hanem a távolabb eső, más állatokkal nem hasznosítható legelőket, tarlókat is felkeresik.

5. kép

A jól szoktatott pulykacsapat egy-egy gazdaságban valósággal a növényvédő-, rovarirtó-brigád szerepét tölti be. Képünkön a Felsőnyomási Állami Gazdaság pulykacsapatát látjuk az egyik lucerna-

tablán. A gazdaságnak ebből nemcsak az a haszna van, hogy pusztulnak a lucerna kártevői, hanem az is, hogy a rovarreleség kitűnően elősegíti a pulykák fejlődését, növekedését.

6. kép

Hazánkban általában a Tiszántúl vidékein fejlődött ki a pulykatenyésztés. A felszabadulást követő években egyre inkább a Duna—Tisza közén és a Kisalföldön is tenyésztik. Az állami gazdaságok újabban Győr-Sopron és Vas megyében, valamint Baranya és Tolna megyében is kezdik elterjeszteni a pulykát. Ezekon a vidékeken sok termelőszövetkezet követi az állami gazdaságok példáját.

7. kép

A pulykatenyésztés csak úgy válik igazán gazdaságossá, kifizetődővé, ha egyszerre sok pulykát nevelünk fel, illetőleg tenyésztünk. Ez elég körülményes volt addig, amíg nem oldották meg a nagyüzemi gépi keltetés kérdését. Ma már nemcsak a kisebbfajta Gergely-féle asztali keltetőgépekkel, de...

8. kép

... a tízezres szekrényes keltetőgépekkel is igen jó eredménnyel keltetik a pulykát.

9. kép

Vetített szöveg:

Az eddigi tapasztalatok alapján úgy szervezik meg a gazdaságok pulykatartását, hogy a tojásokat néhány telepen létesített keltetőüzemben, központilag keltetik ki, a pipéket mintegy 10—12 hetes korukig — amíg a vörösüket kihányják — a tenyésztőtelepeken nevelik, és csak azután adják ki azokat továbbnevelésre a gazdaságoknak. Ennek a módszernek előnye a tömeges keltetés, és a jól felszerelt telepen való nevelés, vagyis az, hogy egyszerre nagy mennyiségű, azonos korú pulykapipe kerül tenyésztésbe.

10. kép

Vetített szöveg:

A naposállatok eredményes felnevelésének előfeltétele — amint azt a csibenevelésnél szerzett tapasztalatok bizonyítják — a jó nevelőház. A korszerűen épített és felszerelt nevelőben könnyen biztosíthatjuk a kis állatok számára a legkedvezőbb elhelyezési és tartási körülményeket.

11. kép

Kispulykák nevelésére is tökéletesen megfelelnek az állami gazdaságokban épített típus-csibenevelő házak, melyek többnyire 2500 csibe befogadására és 250-es csoportokban való tartására alkalmasak.

12. kép

Vetített szöveg:

A nevelőházakat ugyanúgy készítsük elő a kispulykák fogadására, amint azt a naposcsibék esetében tenni szoktuk. Takarítsuk tehát ki, és megfelelően meszeljük, fertőtlenítsük azokat a pipék behelyezése előtt.

13. kép

Nevelőházzá átalakított baromfiól.

14. kép

Vetített szöveg:

A kispulykák elhelyezésénél fordítsunk különös gondot a zsúfoltság elkerülésére. A pulykapipék ugyanis természetüktől fogva igen szeretnek összebújni. Ezért egy négyzetméter nevelőház-területre 10 db napospulykánál semmi esetre se tegyünk többet és okvetlenül biztosítsuk az egyes nevelőház-fülkék elválasztását.

15. kép

A 2500-as típus-nevelőházba tehát legfeljebb 1500 darab napospulykát tehetünk, egy-egy nevelőházi fülkében pedig 150—160 kispulykánál több ne legyen. Amint a képen látjuk, itt a nevelőház-fülkék elkerítését jól megoldották.

16. kép

Vetített szöveg:

Pulykákat és csibéket közös nevelőfülkében, de lehetőleg közös nevelőházban se tartsunk. A kispulykák nevelését, de még a leelőljét is gondosan különítsük el az egyéb szárnyasokétól.

17. kép

A nevelőházak fűtésére még a füstcsöves, fekvőkéményes, úgynevezett kolhoz-műanyagokat használják. Pulykanevelésre azonban ezek a kályhák kevésbé válnak be. Ennél a módszernél célravezetőbb a mélyalmon történő nevelés.

18. kép.

Számos állami gazdaság, termelőszövetkezet példája bizonyítja, hogy a mélyalmos csibenevelés bevált, s azt a pulykapipék felnevelésénél is eredményesen lehet használni. A mélyalmot a kispulykák alá teljesen azonos módon készítjük el, kezeljük, mint a csibenevelésnél. A nevelőház földpadlójára mintegy 25 cm vastagságban jól ledöngölt lótrágyaréteg kerül. Erre körülbelül 5 cm vastagságban szecsakázott szalma- vagy pelyvaréteg. A szárazon tartás érdekében időnként egyengetni és pótolni kell a felső réteget. A mélyalom állandó, egyenletes meleget biztosít, ezenkívül a B. 12 vitamin és antibiotikus termelőképesége a pulykanevelésnél is ugyanolyan jó-antibiotikum termelőképesége a pulykanevelésnél is ugyanolyan jó-hatásának bizonyult, mint a csibenevelésnél.

19. kép

Számos gazdaságban igen kedvező tapasztalatokat szereztek a kispulykák infravörös sugárzó lámpákkal történő nevelésével. Az edzett felnevelést leginkább ez a módszer biztosítja, és feleslegessé teszi az egyéb műanya alkalmazását. Előnye továbbá, hogy az állomány mindig áttekinthető, a pipék nem bújhatnak el észrevétel nélkül, és nem zsufolódnak össze a műanya alatt. Igen célszerűnek látszik a mélyalmos és az infravörös sugárzólámpás nevelés kombinációja is.

20. kép

Vetített szöveg:

A kispulykák fogadásához előkészített nevelőházban 30 Celsius-fok körüli hőmérsékletről gondoskodjunk a bemelegedett mélyalom segítségével. Amíg a csibéket május végétől a jól előkészített mélyalmon külön fűtés nélkül is felnevelhetjük, addig a hővel szemben jóval igényesebb pulykapipéknél a kolhoz-műanya, vagy téglakemence melegét nem nélkülözhetjük az első hetekben.

21. kép

Napközben, jó idő esetén az ablakok fokozatos nyitvatartásával szoktassuk a pipéket a külső hőmérséklethez. Gondosan ügyeljünk arra, nehogy a nevelő-helyiséget túlfűtsük. Az alapos, huzatmentes szellőztetéssel jól megoldhatjuk a nevelőház levegőcseréjét. A szellőztetést legjobb közvetlen etetés előtt végezni.

22. kép

A pipéket háromhetes koruk után engedjük ki a nevelőház kifutóira. Eleinte rövidebb, később fokozatosan mind hosszabb ideig tartózkodhatnak a kifutóban. Kezdetben csak a déli napsütéses, szélcsendes órákban eresszük ki a pipéket. A tűző naptól azonban a kifutók beárnyékolásával védjük őket.

23. kép

A kispulykák természetüknél fogva igen hajlamosak a csoportosulásra, összebújásra. A gondozók állandó feladata, hogy a csoportosulást ellenőrizzék, a pipéket szükség szerint szétterelgessék.

24. kép

Később, mikor a pipék már elérik az öt-hathetes kort, akkor is ügyeljünk arra, hogy csak a harmat felszáradása után engedjük ki a kis állatokat a száraz kifutóra vagy legelőre.

25. kép

Különösen veszélyes az éjszakai, illetve kora hajnali csoportosulás, amelyből igen sok kár, agyonnyomás származhat. Több gazdaságban ezért — igen helyesen — a kispulykákat éjszakára felszedik, kisebb csoportokba, rekeszekbe rakják. Igaz, ez sok munkával és az állatok elkerülhetetlen törésével jár, ezért ott, ahol egyszerre sok, tehát több ezer pulykát nevelnek, ez a módszer nem ajánlatos. Kisebb termelőszövetkezeti pulykatenyészetekben azonban, ahol 100—150 pulykát nevelnek, ez a módszer alkalmazható.

26. kép

Vetített szöveg:

A helyes növendéknevelés szakszerű takarmányozás nélkül el sem képzelhető. A kispulykák igen gyorsan fejlődnek, a gyors fejlődést azonban csak megfelelő takarmányozás segítségével lehet kihasználni. Az elhullások igen tekintélyes része takarmányozási hiányosságokban keresendő.

27. kép

A legújabb tudományos vizsgálatok megállapították és kézzelfoghatóan bebizonyították: teljesen elhibázott módszer az, ha a világrajött napolásokat 24 órát meghaladó időn túl koplaltatjuk,

és első eleségül kavicsot és faszenet rakunk eléjük. Sem a kavics, sem a faszen nem táplálék. A kavicsra a baromfinak feltétlenül szüksége van, de csak az első etetés után. A faszen bélhurut esetén jó hatással van és szükség szerint adagolva, gyógyszernek minősíthető, de semmi esetre sem tekinthető takarmánynak.

28. kép

Vetített szöveg:

A kispulykák nevelésénél tehát akkor járunk el helyesen, ha a pipéket felszáradásuk után azonnal, és a lehető legrövidebb úton kihozzuk a keltetőüzemből, és megérkezésük után egy-két órán belül megetetjük őket. Első eleségül kukoricadarát, árpadarát, apróra vágott zöldet és az aludttej morzsalékos keverékét adjuk.

29. kép

Igen fontos az etetési rend felállításása, illetve ennek pontos és lelkiismeretes betartása. Egyhetes korig óránként, utána kétóránként etessük az állatokat mindig frissen készített lágyeleséggel.

30. kép

A gondozó állandóan kísérje figyelemmel, hogy valamennyi pipe eszik-e. Az etetéstől távolmaradó vagy korábban elszédő pipéket a gondozó vegye kézbe és begyüket megtapogatva állapítsa meg, hogy ettek-e. Az enni nem tudó, ügyetlen kispipéket összegyűjtve, egy-két alkalommal kézből megetetve szoktassuk az evéshez.

31. kép

A takarmányadagok összeállításához igen nehéz olyan előírásokat adni, amelyek minden körülmények között biztosítanak a kívánt eredményeket. Nehéz elsősorban azért, mert a gazdaságok takarmányellátottsága nagyon különböző, másrészt, mert a meglévő takarmányfélések minősége kevésbé megfelelő. A Felsőnyomási Állami Gazdaságban négynapos kortól kezdődően a következő összeállítású lágyeleséget etették:

32. kép

A Mezőhegyesi Állami Gazdaságban pedig így állították össze a pulykapipék takarmánykeverékét. Ehhez a keverékhez 3 százalékos szénsavas takarmányeszet, 0,5 százalékos konyhasót adtak. Igen tanácsosnak tartják a keverékben 5 százalékos sörélesztőt adni, de ezzel a takarmánnyal a gazdaság nem mindig rendelkezett.

33. kép

Vetített szöveg:

A kispulykák fejlődési energiájának megfelelő kihasználása érdekében takarmányukból nem nélkülözhetjük az állati eredetű fehérjéket sem. A kereskedelmi takarmányok közül jelenleg úgyszólván csak a húsliszt áll kellő mennyiségben rendelkezésre. Ennek etetésével kapcsolatban azonban az utóbbi időben kedvezőtlen tapasztalatokat szereztünk, elsősorban a helytelen tárolás miatt. Ezért a kispulykák etetésére is csak olyan húslisztet használjunk, amely nem csomós, mert a csomóképződés a húsliszt befüledésének kétségtelen bizonyítéka.

34. kép

A kispulykáknak az első naptól kezdve adjunk friss zöldtakarmányt, Legmegfelelőbb számukra a hagyma zöldje, de ha ez nincs, zöldlucernával vagy karalábélevéllel is kielégíthetjük zöldelésigényüket. A zöldlucernát etetés előtt nem szükséges megfonnyasztani. Fontos azonban, hogy lehetőleg mindig fiatal, virágzás előtti lucernát adjunk, és a zöldet apróra vagdadjuk össze. Ha az etetésre kerülő lucerna már 20—25 cm-nél magasabb, ajánlatos a leveleket lefosztani, és a szárok nélkül összevagdalni.

35. kép

Vetített szöveg:

Legtöbb pulykanevelő gazdaságban víz helyett aludttejet használnak a pipék itatására. Több helyen aludtej nélkül, vízzel itatva is jó felnevelési eredményeket értek el. Igaz, hogy ezeken a helyeken jó minőségű állati fehérjetakarmány állt rendelkezésre. Mivel azonban a gyakorlatban kevés kereskedelmi eredetű állati fehérjetakarmány — mint például a húsliszt, halliszt — áll rendelkezésre, nem nélkülözhetjük a tejfészeségek etetését, illetve itatását sem.

36. kép

Az aludttej-itatást legjobb mindig az etetések utánra hagyni. A kispulykák ugyanis annyira szeretik az aludttejet, hogy jóformán minden mennyiséget hajlandók elfogyasztani. Ha az aludttejet etetés előtt adnánk, a takarmányokból addig nem ennének, amíg aludttejet látnak. Egy-egy itatásra annyi tejet tegyünk a pipék elé, amennyit körülbelül fél vagy egy óra alatt elfogyasztanak.

37. kép

A tejet általában alumínium kannákban vagy üstökben tároljuk és hagyjuk megaludni. Mikor etetésre kerül a sor, cserépedényekben tegyük a pipék elé. Erre a célra, ha nincs más, az ilyen cserépedény is megfelel.

38. kép

Legjobb azonban a képen látható, közismert itatóedény. Itatásra vagy etetésre csak teljesen májszerűen megaludt tejet használjunk. Előző napról megmaradt tejet vagy aludttej — különösen ha már savanyodni kezd — a kispulykákkal sohase etessünk.

39. kép

Egyes gazdaságokban túró is etetnek, nemcsak a kispulykákkal, hanem a növényekkel is. A túró sokkal kevésbé alkalmas takarmány a pulykák részére, mint az aludttej. Túró etetése mellett mindig adjunk aludttej vagy savót is, mert így pótoljuk a túróból hiányzó, fehérjéket alkotó aminosavakat, tehát így jobb lesz a pulykák növekedése.

40. kép

A pulykák nagy fejlődési energiáját csak akkor tudjuk megfelelően kihasználni, ha etetésükről megfelelően gondoskodunk. Nem szabad ugyanis elfelejteni, hogy a pulykatartás fontos célja a hústermelés. A túlzásba vitt takarmánytakarékoság a pulykatenyésztés önköltségalakulásánál ugyanúgy megbosszulja magát, mint a legelőn tartott pulykák felesleges etetése.

41. kép

Helyes módszer, ha a növényeket minél előbb kijáratjuk a legelőre. A máriakálnoki Vörös Október Tsz jelentős takarmányt takarított meg ezzel a módszerrel, és igen edzett pulykákat nevelt.

42. kép

Fontos a kispulykák legelőre hajtásánál a rendszeresség. Ügyelni kell azonban arra, hogy vizes, hamatos legelőre ne hajtjuk az állatokat.

43. kép

A mosonmagyaróvári Haladás Tsz pulykatörzse is nagyrészt a tsz legelőjén nőtt fel.

44. kép

Tavasztól ősziig a jó legelőterületen nevelt pulykák közül a kakasok könnyen elérik a 7 kg-os, a tojók pedig a 4—5 kg-os súlyt.

45. kép

A legelőkön és főként a répa-, lucerna- és lóheretáblákon összeszededetett rovarkártevők jelentős mennyiségű állati fehérjéhez juttatják a pulykaállományt, aminek a fejlődés és a gazdaságosság szempontjából igen jelentős szerepe van.

46. kép

A legelőn való állandó tartózkodás biztosítóka a pulykaállomány vándorolozásának megszervezése.

47. kép

Hathetes korig még napi háromszori lágyeleség etetését kell biztosítani a növények számára. Hathetes kor után azonban a legeltetés mellett már kizárólag száraz keveréket adjunk nekik.

48. kép

Vetített szöveg:

Olyan gazdaságokban, termelőszövetkezetekben, ahol nincs közelben megfelelő legelő, ott is igyekezzünk a pulykákat a legcélszerűbben tartani és takarmányozni.

49. kép

Ilyen nevelés esetén gondoskodjunk megfelelő önetetőkről és itatókról, a takarmányvályukat időközönként takarítsuk ki, cseréljessük az ivóvizet, és gondoskodjunk fásított környezetről is, ahol az állatok megpihenhetnek.

50. kép

Persze, a leghelyesebb, ha — az előbb elmondottak és látottak alapján — fokozatosan hozzászoktatjuk a pulykákat a legelőhöz, mert így gyorsabb, erőteljesebb a fejlődésük és nagyobb hústömeget adnak.

51. kép

Az értékesítés előtt különös gondot fordítsunk a jövő évi tenyészanyag kiválasztására, hiszen ez a törzsállomány lesz a következő év tenyésztrzsének az alapja. A legszebb külemű, kinézésre is egészséges egyedeket tartsuk meg. A tojók közül azokat, amelyek a legtöbb tojást termelték. Kétévesnél idősebb pulykákat ne tartunk.

52. kép

A pulykatenyésztés nemcsak a nagy gazdaságok, hanem a termelőszövetkezetek és emellett a háztáji gazdaságok részére is kifizetődő.

53. kép

Az egyénileg dolgozó paraszt szép jövedelemre tehet szert a pulykatenyésztésből. Megfelelő gondozás és tartás esetén aránylag kis befektetéssel is szép pénzt hoz a házhoz.

54. kép

A beadás is könnyebben teljesíthető a pulykával, mert nagy tömeget ad.

55. kép

A fogyasztó is örül, mert a pulyka húsa igen ízletes.

56. kép

Termelőszövetkezeteink egész sora büszkélkedik már kiváló pulykatenyésztési eredményekkel. A Szolnok megyei, mezőtúri Haladás Tsz bronzpulykáival például I. díjat nyert az 1955. évi Országos Mezőgazdasági Kiállításon.

57. kép

Az erkölcsi siker mellett azonban egy-egy termelőszövetkezetnek az állományától függően, komoly tiszta jövedelmet is hoz a pulykatenyésztés.

58. kép

Érdemes tehát pulykát tenyészteni. A gondos bánásmód, okszerű takarmányozás, rövid időn belül meghozza gyümölcsét.

A MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM

**hétfő kivételével minden nap nyitva van Budapesten,
a városligeti Vajdahunyad várában.**

**ÁLLATTENYÉSZTÉSI, ERDÉSZETI,
VADÁSZATI, HALÁSZATI,
GYÓGYNÖVÉNY-, GOMBAKIÁLLÍTÁSOK**

**Csoportok számára
mezőgazdasági ismeretterjesztő filmelőadások**

Belépés díjtalan!